

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA 2018/168
30.10.18
Múte Bourup Egede

Nunatta kujataani aalisarnermut nunamilu inuussutissarsiornikkut periarfissanik tikkuaallunilu suussusersisussamik Naalakkersuisut UKA2019-imi saqqummiunneqartussamik nassuiaasiornissaat pillugu Inatsisartuni aalajangiiffisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Nunami isorartuumi peqqarniissinnaasumi, alianaannerpaajusinnaasumi, avatangiisaata kivitseqatigiinnissatsinnik piumasaqarfigisaani pisuussuteqangaqisumilu inuuvugut. Soorlu siuligit saperatik napajuarsimasut, nunatta pisuussutai atorluarlugit.

Nunatta pisuussutai pingaarnarpaat tassalu inui, atugarissaarnermik neriuunermillu pilersitsivigissallugit, ineriartortitserusulersissallugit kivitseqataarusulersissallugillu tamatta pisussaaffeqarpugut. Nukiit pigereerpagut, naapeqatigiiffisarsiorniarta, ataatsimoorfigut ujartorniartigit, nunap inui neriummik kivitseqataarusunnermillu peqalersissallugit.

Sumiluunniit nunami maani tummisatsinni najugaqaraanni, ineriartornissamat periarfissanik sinaakkuteqarluarnissaa pisariaqarpoq. Qinikkat tassaavugut taassuminnga pingaarnertut naammassinnittussat. Piumassuseqanngikkutta nunaqqaterpassuagut, nukinnik ulikkaartut kivitseqatigiinnermik noqqaassutigisartakkatsinnik tamattalu nunap najukkatta atugassarititaanit pisariaqartitatsinnik periarfissaalatsissavagut.

Nunarput periarfissanik naassaangiusattunik peqarpoq. Nunap immikkoortui tamarmik assigiissunik assigiinngitsunilli immikkuullarissunik ineriartortitsiffisarissaartuupput, piumassuseqarutta peqataatitsiffiusumillu pilersaaruteqarutta namminiilivinnissatsinnut aqqummik oqinnerulersitsisussamik. Inuiaqatigiittullu ikiliartuinnarata amerliartortariaqarnerput taamatuttaaq qanillattussallugu.

Inuusuttut, inersimasut utoqqaallu periarfissanik takorluugaqartut atorluarlugit aamma siunissamat takorluuisinnaassuseq nutaaliornerlu inuit akornanni annertusarniartigu – nukiit pigerikkagut atorluarlerniartigit.

Inuiaqatigiittut inuussutissarsiornikkullumi ineriartortitsilluarsinnaassutsitsinnut nunarsuarmioqatitsinnik suleqateqarsinnaaneq niueqateqarsinnaanerlu tunngaviulluinnarpoq. Nunaqqativut aallarnisaarusuttut suleqatissarsiornuarsinnaannussat peqatigalugit aqutissiuunniartigit, tamatumani pisortat pitsaasunik sinaakkusiinissaat avammullu nunatta suleqateqarusussusaanik takutitsinerat tunngaviulluinnarpoq.

Nunatta kujataa nunatta sinneratuulli periarfissaqarluarpoq - immikkuullarissuseqarpoq - illit uangalu piumassuseqarutta avissaartuuffigullu aallaaviginagit ataatsimoorfigut aallaavigilerutsigit inerititaqarluarfigisinnaasatsinnik. Inukilliartorneq, illut igalaavi matooraannarneqalersut, tassa

killissalerniartigit. Innuttaasut periarfissillugit pissutsit ilorraap tungaanut saannissaanut sinaakkusersuilerniarta.

Inuit Ataqatigiit partiit inuiaqatigullumi tamaasa suleqatiseeraassi, nunatta kujattani nunattalumi sinnerani siuariartornissamut, neriunnerup kivitseqataarusunnerullu ullumerniit anneraluni piulernissaanut toqqammaviliissalluta.

Inuiaat kalaallit pisuussutigut uumassusillit ulloq manna tikillugu annerpaamik inuuniutigiuarsimavagut. Taamaattuarallarnissaalu assortuussutissaagunanngilaq.

Inuit Ataqatigiit siunnersuuteqartoq, Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq Biilmann Egede qutsavigiumavarput nunatta immikkoortuani, kujataani ineriartorluaqqilernissamik noqqaalluni tunngavileeqataanissamut siunnersuuteqarmat.

Kujataani pisuussutigut uumassusillit ineriartortissallugit pissusissamisoorpoq. Aalisarnej kujataani nappataalluarsimasoq unittuujusavissimariarluni ukiuni kingullerni sukkaorsooqunngikkaluartumik ineriartorusaaqqilersimavoq, neriuummik ikitsiviusumik. Qaamaneq ikualasoq, neriut piulersoq Inuit Ataqatigiit suli annertusaaqataaffigerusuppaat.

Aalisarnikkullu siuarsaanissamut piumassuseqartut tamavissi peqatiseeraassi, taqqavanimi innuttaasut ukiorpassuarni pikkoriffialugu inuussutissarsiut aalisarnej nappatigisimavaat. Periarfissatullu isigaarput nunatta kujataani raajarniarnej inerisaqqiffigineqarsinnaasoq, misileraanertut taallugu ukiuni arlariinni kujataani raajartassiiniarta. Aalisartut inerisaaffigilluagassaannik imaani nunamilu suliffinnik kinguneqarluartussamik.

Aalisarnermut inuussutissanullu nalittorsaanermut inerisaavimmik ilinniarfimmillu pilersitseqataajumavugut. Inuili inuussutissalerinermut ilinniarfik pigeriigarput tassani inerisaqqissallugu periarfissaalluarpoq

Nunalerineq, imminut pilersorneq, uumasuuteqarneq naatitsinerlu ullumerniit ineriartoqqinnerusinnaaqisoq upperaarput. Nalunnginnatsigu nunalerinermik suliallit pikkorissut inerisaarusogisut aporfinnilli naapitaqaqattaarnermikkut kigaallassarnejartuusisut. Tassa, aporfilersorunnaarniartigit tamatsinnullu iluaqutaasumik siuariartornissaanut sinaakkusiiniarta. Nunami namminersortoq inuussutissaqarnikkut ineriartortitsisariaqarpoq. Nunattalu avataaniit inuussutissanik isumalluuteqarnitta annikinnerpaaffianiitsinnissaa anguniarniartigu.

Takornariaqarneq periarfissat inerisarluarsinnaasatta ilagaat. Unescop nunarsuarmioqatigiinnut kingornutassiaanut allattorsimaffimmiilernej kujataani peqqammivoq. Takornarialerisut innuttaasullumi malunnarpoq malugilereeraat takornariarusuttunit soqutiginninneq annertusiartortoq. Neriut tassani aamma ikinneqartoq, qaa inerisaavigineqarluarnissaanut aqqutissiusseqataaffiginiartigu.

Kujataani takornariartitsinikkut immikkuullarissumik inerisarnejarsinnaasut ilagaat ujarassioriartorluni takornariarnej, geoturisme. Aasaq manna taqqavani taamatut takornariarsinnaanermik nunaqavissut inerisaallutik aallartisarnerat torrallataasutut isigaarput. Taakkualu oqariutuutigaat aappagu aallartivinnissaminnut soqutiginnilluortoqalereersoq.

Aatsitassarsiorneq kujataani periarfissat ilagaat. Ajoraluartumilli pilersaarut avissaartuuffigineqaqisoq kisipajaavat isiginiarneqakkajuppoq, tassalu Kuannersuani uranitalimmik, ulorianaatilimmik floureqangaatsiartumik aatsitassanillu arrortikkuminaatsunik akulinnik, nunatta inuussutissaqarnikkut inerisaavissaani ineriartorfissaanullu qanilluinnartumi aatsitassarsiorfigineqarumasoq.

Inuit Ataqatigiit inuussutissarsiutinut allanut taamak kalluaanerlutsigisinnaasumut peqataarusunnginnerput arajutsineqarsimanngitsoq nalunngilarput. Taamallu isummersimanerput attapparput illersorsinnaallugulu. Nunaqavissummi taqqava inuussutissalerinermi, aalisarnermi allatigullu ineriartorneq ajuleqqapput, Kuannersuarni pilersaarummit nalornisinneqaramik. Nalorniunnaartillugit inuiaat ataatsimoorfigisinnaasaannik ineriartorfissinniartigit.

Nunaqavissut nammineerlutik pinnerasaasiassanik aatsitassanillu aallaqqaataani angisoorsuunngikkaluartumik ineriartortinneqarluarsinnaasunilli periarfissaqarput. Eqqaaginnartigu pinnerasaasiassaq immikkuullarilluinartoq Tugtupit, nunani tamalaani imak piumaneqartigisoq allaat nunatsinni pinnerasaasiortortatta qallorsinnaasaat silisinnaasaallu tamarluinnai piumaneqaraluarlutik. Kuultisiorneq nunaqavissut nammineq naqqaniit aamma aallarnisaalernerat neriuuteqarfigilluarparput.

Killavaat Alannguanni aatsitassarsiorsinnaaneq ilisimavarput maanna Kommune Kujallermi kommunalbestyrelsimi partiit tamarmik peqataaffigerusukkaat. Pilersaarut taanna nunaqavissunik tamakkiilluinnangajattumik sulisoqarnissaminik ilinniartitaanikkullu kivitseqataalluni inerisaanissamik siunnerfilik iluatiginiartigu, soorunami aatsitassanut inatsimmut piumasaqaatinut naammassininnaanera toqqammaviutillugu. Pilersaarummut tassunga Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfiup qallorneqartunut akuujaaveqarnissaanik, akuutissanik arrortikkuminaatsunik annertuumik mingutsiterarsinnaasunik atuiffiusussamik piumasaqarnera unitsillugu pilersaarummut piviusunngortitsisinnaaneq alloriarfigisinnaanerlugu ujartuiniarta. Periarfissaasinaasullu allat aamma allorassaaqatigiiffissarsiorniartigit.

Kujataani innuttaasut, Kommune Kujalleq inuussutissarsiortullu suleqatigilluinnarlugit aalisarnikkut nunamilu inuussutissarsiutinik siuarsaanissamut aallartitseqataaniarta. Ukiuni kingullerni ineriartorunnaalersimaneq inuiaat ataatsimoorfigisinnaasaminnit ineriartoqqikkiartuaartoqalerneranik takullutik neriuummik kiassarneqalerfiat tusaaniartigu. Nunaqavissut piginnaasaqarluarfigisaat ineriartortitsinissamut sinaakkusiornermi aallaaviginiartigit, pisariaqarfiinilu avataaneersunik suleqateqartarluta. Inuussutissarsiutinimmi qulaani taariikkatta avataanni aamma ineriartortitassaqarluarmat uani toqqaannaq eqqaanngikkaluakkatsinnik iluatinnarluinnartunilli.

Taamak oqaaseqarluta siunnersuut taperserlugu ataatsimiitsitaliamut susassaqartumut innersuupparput, tassani partiit isumaasa naapiffeqarnissaannik anersaaqarluta ujartueqataarusullutalu suleqatiseaassi.